

TIJDSCHRIFT VOOR ZIEKENVERPLEGING

TEVENS ORGAAN VAN DEN
NEDERLANDSCHEN BOND VOOR ZIEKENVERPLEGING
VERSCHIJNT DEN 1^{EN} EN 15^{EN} DER MAAND
UITGEGEVEN DOOR DE VEREENIGING „TIJDSCHRIFT VOOR ZIEKENVERPLEGING“

Mej. H. CHR. VAN HOORN, Eerelid der Ver.
Het Tijdschrift voor Ziekenverpleging.

Redactie:

Dr. J. KUIPER, Beheerend Redacteur,
Voorzitter en Penningmeester.
Arts TH. HAMMES, Secretaris.
Mevr. F. S. DRIESSEN—BLOK.
Dr. L. P. VAN LELYVELD.
Zr. PH. HERTZ.

Vaste Medewerkers:

Mevr. L. DE BUSSY—KRUYSSE.
Prof. Dr. CORNELIA DE LANGE, Arts.
Dr. L. LE RÜTTE, Arts.
Dr. H. PINKHOF, Arts.
Zr. H. J. TER MEULEN.
Arts J. A. PUTTO.
Zr. ADRIE E. SCHIPPER.
Mevr. A. M. F. ONNEN—ONNEN.

Vertegenwoordigers van den Ned. Bond voor Ziekenverpleging:

Arts W. F. VELDHIJZEN en Mej. C. H. HUGENHOLTZ.

HET AUTEURSRECHT VOOR DEN INHOUD VAN DIT BLAD WORDT VERZEKERD
OVEREENKOMSTIG DE AUTEURSWET 1912

INHOUD:

	Blz.
1. Mededeeling van de Redactie	138
2. Mededeelingen van den N. B. v. Z.	138
3. Wetten, Besluiten en Maatschappelijke belangen der verplegenden . .	143
4. S. O. S. door Zr. VERNÈDE	147
5. Binnenlandsche Berichten	151
6. Van het Wereldtooneel	155
7. Ingezonden Stukken	160
8. Gevonden Insignes	172

Handleiding bij de verpleging van gynaecologische patiënten door
Dr. J. A. VAN DONGEN, tusschen pag. 154 en 155.

Het schrikbeeld van Dr. v. LELYVELD is dubbele inkomens, ons schrikbeeld is: niet een boterham zonder boter, dat is heel gewoon, maar wel heelemaal geen. Een tijd geleden schreef een der medewerkers: „laten wij alstublieft het Rijk er buiten houden en probeeren het onder elkaar op te lossen.” Waarom is dat noodig, wordt er ook niet voor andere menschen een steunregeling getroffen? Of is het enkel, omdat het voor sommige inrichtingen een beetje onaangenaam, b.v. de een of andere door den Minister opgelegde verplichting, die men wèl als weldaad zou willen bewijzen, maar waarvan men de macht zelf in handen wenscht te houden, mee zou brengen?

Als men eerlijk probeert gegevens omtrent de bestaansmogelijkheid van nu te krijgen, dan ben ik overtuigd, dat het overal even „bedonderd” is: Vergeef me dit woord, Dr. v. LELYVELD, het is in het huis, waarin ik mijn kamer heb, heel gewoon het te gebruiken. En zooals een huisvrouw zonder dienstmeisje leelijke handen krijgt, steken wij nu wel eens zoo iets op.

Ik ben het met u eens, niet ons schamen voor de nuchtere werkelijkheid, maar eerlijk voor den waren toestand uitkomen.

Met vriendelijken dank voor de plaatsing.

Zr. X,

één der vele crisisluchters.

S. O. S.

„De crisis, die wij doormaken, brengt het allegrootst gevaar mede voor individu en gemeenschap.

Wachter, wat is er van den nacht?

Weest op uw hoede van den nacht!”

Het is mij het laatste jaar opgevallen dat zooveel menschen tot mij kwamen, bevoegden en half bevoegden uit onze ziekenverplegingswereld, die over die wereld getuigden op een wijze, die bij mij het vermoeden heeft gewekt, dat ook in ons werk zekere tijdsinvloeden beginnen binnen te sluipen. Het zijn menschen, die op allerlei terreinen van ons werk arbeiden en daar verschillende rangen bekleeden. Het is mij opgevallen, dat allen spraken over verschijnselen die, mij dunkt, eenzelfde oorzaak hebben, n.l. geestelijke verslapping. Nu is het verre van mij hier een opsomming te geven van de verschillende feiten, die mij ter oore kwamen, dit zou tot een misverstand en verkeerde gevolgtrekkingen leiden, want een zuiver beeld zou deze lijst toch niet geven. Hoewel ik overtuigd ben, dat niemand mij bewust onwaarheid vertelt, worden toch de dingen dikwijls eenzijdig en hierdoor onjuist belicht; ook speelt onze fantasie in ons leven grooter rol dan wij zelf vermoeden en deze kleurt de feiten te bont en heeft neiging om te veralgemeenen. Doch de eenvormigheid der verschijnselen en de verscheidenheid van bronnen, trof mij en een nader onderzoek in enkele richtingen bevestigde het medegedeelde. Dit deed mij besluiten een waarschuwend woord te doen hooren in algemeenen zin, wij kunnen dan op onze hoede zijn. Het is dan ook alleen mijn bedoeling u wakker te roepen om op uw plaats te vechten, waar gevaren onzen arbeid dreigen.

De geheele wereld lijdt onder een crisis, die zich op alle gebieden en in allerlei vormen openbaart. Deze vormen hebben gemeen, dat zij, op enkele uitzonderingen na, vormen zijn van inzinking. Waarom, vraag ik mijzelf af, zou onze groote ziekenverplegingswereld van deze invloeden geïsoleerd blijven? Het zou dwaasheid zijn dit te veronderstellen. Ik kan dan ook niet zeggen, dat de getuigenissen, die tot mij kwamen, mij zoo sterk verbaasden, doch zij verontrustten mij wel en onwillekeurig komt de weemoedige vraag bij mij op: waarom werd eeuwen lang gestreden door de nobelsten onder ons voor veredeling van ons beroep, wanneer thans in één of misschien enkele generaties dit werk, dat zooveel energie, liefde en opoffering vroeg, weer zou moeten afgebroken worden? Is het weer de onverbiddelijke wet van de golvende lijn, die wij thans in haar neergang te volgen hebben en moeten wij nu met onze handen in onzen schoot die wet maar gelaten over ons laten komen? Is dit de ideale houding tegenover rampen en tegenover de duistere machten waartegen de menschheid, zoo lang zij bestaat, te worstelen heeft gehad? Is dit noodig? Zijn wij willooze slachtoffers van een tijdgeest en moeten wij ons willoos buigen voor begrippen, die in strijd zijn met onze heiligste opvattingen? En dan ontken ik dit met volle overtuiging.

Wij leven thans in een tijd waarin het materialisme en realisme, sterker dan ooit, trachten de heerschappij te veroveren in alle samenlevingsvormen. Wij zien, als een vloedgolf, de gedesillusioneerde jeugd bezit nemen van een vrijheid, die bijna altijd vermomde wanhoop is. „Waarvoor leven wij,” zeggen zij, „er is voor ons geen toekomst, geen arbeid, niets waarvoor wij leven en strijden kunnen, niets waaraan wij ons kunnen vasthouden, waarop wij iets kunnen opbouwen! Waarvoor zouden wij dan anders leven dan voor dat, wat onze natuur ons ingeeft en de tijdgeest ons toestaat?” En de gedesillusioneerde ouderen, die in hun levensarbeid gestoord werden, gaan in deze gedachten mee. Een door een verstoord evenwicht der volkeren uit haar richting gedrongen menschheid gaat niet meer te rade met haar diepste zelf, maar gaat verloren in den chaos, waarin zij haar weg niet meer vinden kan. Wij zien om ons heen een verbijsterde menschheid, waarvan een deel nog buiten den greep der werkloosheid bleef en zich bevoorrecht weet, maar hoe lang nog? Zij werken nog, hun dag heeft nog een doel. Zij vergeten echter, dat er nog een andere vijand loert dan de werkloosheid, n.l. de demoralisatie van een illusieloozen tijd. Dit is niet alleen een gevolg der werkloosheid, want zij openbaart zich vooral ook sterk bij de jeugd, die nog niet aan maatschappelijke arbeid deelnam. Deze vijand sluipt door alle kringen, die niet innerlijk gewapend staan, hij haalt omlaag het beste in de menschen, bespringt de ziel, die niet op haar hoede is. Maar ik weiger te erkennen dat wij machteloos zijn! Waarom? Omdat ik weet, dat wat Multatuli in zijn Vorstenschool zijn dichter laat uitjubelen geen utopie is, maar een waarheid, die nog nooit zóó sterk zich deed gelden dan juist in tijden van grooten nood. En Hanna, die niets van haar vriend en dichter begreep, begrijpt hem opeens toen storm en leed haar leven verduisterden. Dan weet zij het:

„..... Daar is een kracht,
 Uit hooger kracht gesproten, die het hart
 Des menschen opheft..... gloed, die alles kleurt,
 Die 't laagste hoog maakt.....”

Die kracht is er nu ook, die kracht is door niets aan te tasten en het is deze kracht, die door alle eeuwen en door alle zware beproevingen heen, altijd weer de helden droeg en aanvuurde en in hun hand de fakkel stelde, waarmede zij hun medemenschen naar verre schoonheden wisten voor te lichten. Deze kracht hebben wij allen thans noodig. Wij weten, dat er zienden en blinden in het leven rondloopen, zij die de banieren dragen en zij, die er achteraan loopen, zij die de „kracht” kennen en er hun leven en werk mee opbouwen en zij die zich laten leven. Wij weten ook, dat het lang niet altijd de zienden zijn, die in de wereld de hoogste posten bezetten. Wij zien heel dikwijls de blinden waar zij niet behoorden te zijn. Zij kwamen daar door gebrek aan zelfkennis wat tot verkeerde keuze voert of door een fout systeem van keuze wat menschen op plaatsen brengt, waarvoor zij de kundigheid en het karakter missen. Hier spelen traditie, protectie, verkeerde waardebepalingen, in één woord alles een rol, waarbij het allervoornaamste vergeten wordt, n.l. de moreele waarde van den candidaat te toetsen. In onze werkwereld zien wij dit ook gebeuren en dáár aanvaardden zij, zonder inzicht, een arbeid van offering en dienst bij uitnemendheid. Zij falen hier, omdat zij nooit de consequenties van dat werk begrepen hebben, zij zijn de blinden en zij zijn het, die de tijdgeesten binnenlaten, die verwoesting aanrichten en schoonheid verstoren. Maar niet tot hen richt ik mijn S. O. S. roep. Deze gaat uit naar allen die zienden zijn, de banierdraggers, de lichtdraggers onder ons, want zij dragen de verantwoordelijkheid voor onzen arbeid. Gij, overheid, directies, doktoren, hoofden van dienst, verplegenden, gij allen, die weet, dat in u een fijngevoelig compas de richting aangeeft in uw leven, gij hebt thans, meer dan ooit leiding te geven op de plaats waarop gij staat. U, niet de blinden, treft de schuld, wanneer ons werk terugvalt tot de ellende van het donkere tijdperk, toen verruwing van den arbeid, verwildering van de zeden, verslapping van de verantwoordelijkheid in eigen kring en bij de overheid, onzen schoonen arbeid verlaagde tot een bij de bevolking veracht beroep! Zij, die zien, die doordrongen zijn van het weten, dat ons werk door iedere verruwing wordt geschaad en vertroebeld, dat van zijn dienaren vraagt volkomen toewijding, volkomen dienst en zooals Hippocrates reeds eischte, reinheid van leven, wij hebben op de wacht te staan en bij te springen zoodra wij die gevaren ontdekken. Wij moeten opletten waar verwaarloozing optreedt in het werk, waar ruwheid optreedt in de samenleving, waar zelfrespect verslapt en wij moeten den moed hebben te durven getuigen van onze zedelijke eischen ten opzichte van ons werk en de samenleving. Wij moeten ons geloof in den mensch vasthouden, geloof in zijn goedheid, die wij altijd weer ontdekken, wanneer het ons gelukt hem weg te leiden uit de razende malle-molen van verwarrende, helaas dikwijls perverse, zieke begrippen, in de stille vrede van een rustig gesprek, of hem welkom heeten in de intimiteit van onze eigen kamer waar een stille

geest van vertrouwen heerscht, die rust en ontspanning brengt. De zienden onder ons hebben thans een grootsche taak te vervullen, n.l. deze *om door hun levenshouding de geestelijke waarden van het leven zoo te belichten, dat zij tot een geloof worden in een ander*. Want al loochenen velen tegenwoordig de waarde van den geest en al kiezen zij, gebroken, de gelederen der slaven, moe van strijd, die zij doelloos achten, dit bewijst niet tegen den geest. Wat uw geestelijke rijkdom werd door ervaring en overpeinzing en in u wijsheid en inzicht opbouwde, is uw onvervreemdbaar bezit; niets kan u dit ontnemen en hiermede hebt ge thans te werken. En uit uw heilige overtuiging ontspruit de geestdrift die ons werk moet bewaken en die er u getrouw voor doet vechten tot het einde toe.

Naast dit alles zie ik nog een gevaar in ons werk, n.l. de eenzijdigheid in de opleiding. Waarom dat overwicht op de kennis van het menschelijk lichaam, die 90% van de verplegenden toestemt toch na een paar jaar weer vergeten te zijn? Ik zelf zou niet graag weer examen doen, te zeer overtuigd, dat ik met vaandels en banieren zou zakken, maar wat goede lectuur, ernstige gesprekken en contact met hoogstaande menschen mij aan levenskennis meegaven, daarvan heb ik niets vergeten en dit zijn waarden, die een mensch door alle jaren heen meedraagt en die hem steunen. Geeft het eenvoudige en vult dit aan met lessen in psychologie en levenskunst. Laten zij, die dit kunnen, met de jongeren de boeken lezen, die hun deze kennis schenken en het gelezene met elkander bespreken, de jongeren zullen dan inzicht krijgen in dingen, waarvan zij als verpleegster nooit genoeg kunnen weten, omdat zij haar een wetenschap bijbrengen, die dagelijks toepassing vindt in arbeid en samenleving. Geen kennis van het menschelijk lichaam kan den geest in een samenleving redden als deze dreigt te zakken, of een menschenkind steunen in den strijd om het bestaan; hierin kan alleen steunen wat dieper grijpt, wat ons als mensch beter en sterker maakt, en wat ons van grooter waarde maakt tegenover onze zieken. Het is verre van mij om de opleiding te willen terugbrengen naar de practijk alleen, doch thans komt het mij voor dat wij overdrijven ten koste van kostbaarder kennis en dit betreurt ik, omdat juist deze kennis ons moet eigen worden om in het leven en in ons werk sterk te staan. En nu hoor ik de tegenwerping: maar ziekenhuizen zijn toch geen opvoedingsgestichten! Ik ben dit niet met den opposant eens, het zijn wel geen opvoedingsgestichten maar het zijn opleidingscholen; zij leeren jonge menschen de kundigheid van hun vak, maar moeten tevens klaar maken en wapenen voor den strijd om het bestaan en opvoeden tot goede, waardevolle arbeidsters in onze onsociale samenleving. En in zoo'n opleiding mag het paedagogisch element niet ontbreken! Het moest het opleidingsplan dragen! Laten wij haar, die verder wil gaan in speciale richting, de kennis bijbrengen, die zij dan zal noodig hebben, zooals nu reeds gebeurt voor de wijkverpleging en de zusters voor maatschappelijk werk en wat moest worden doorgevoerd ook voor directrices, hoofden van dienst en eerste verpleegsters. Maar laten wij voor diploma A meer denken aan de all-round opleiding in dien zin, dat de opleiding geeft niet alleen wat noodig is voor de uitoefening van de verpleegpractijk en het begrip daarvan,

maar tevens wat noodig is om als mensch ons werk en de samenleving op een hoog peil te brengen en te bewaren. Tot slot nog deze resumé.

Directrices, bedenkt, dat gij op uw hooge plaats door ieder wordt gezien en dat uw houding en uw woord op uw spreekuren en elders door ieder wordt nagegaan en hondervoudige echo vindt in uw huis en overgedragen wordt en gebruikt ten goede of ten kwade daar waar gij al lang uw woord niet meer volgen kunt. Uw houding is een geweldige macht, waarmee ge een zegen kunt zijn voor uw huis doch ook het tegendeel.

Hoofden van dienst, gij staat het dichtst bij de jongeren, gij ziet hen dagelijks in hun sterke- en hun zwakke hoedanigheden. Weest vóór alles paedagoog! Zoekt hoe ge „het beste” uit de jongeren kunt halen en hoe ge dit „beste” in hen kunt ontwikkelen. Denkt aan uw leidende taak. Denkt aan de macht van uw voorbeeld. Tracht naast „hoofd van uw afdeling” vertrouwd van uw zusters te zijn.

En de geneeskundige staf. Hoeveel kunt gij doen om den geest in de inrichting hoog te houden en hoe gemakkelijk kunt ge hem omlaag halen. Uw zelfbeheersching is uw grootste macht, verliest ge deze in welke richting ook, gij doet er altijd kwaad, nimmer goed mee. Overal waar de verpleegster en arts elkander ontmoeten in het werk, moet de verhouding, die uw samenwerking eischt, in de puntjes beschaafd en verzorgd zijn.

En gij, zusters en broeders, vergeet uw verantwoordelijkheid niet tegenover elkander. Steunt de zoekenden, de mistroostigen, de eenzamen, de wanhopenden in uw kring. U leeft met elkander en werkt met elkander, helpt elkaar! Er zijn er onder U, die het zoo bitter moeilijk hebben, nu vooral, nu een stroom van ellende door de wereld gaat en geluk en vreugde aantast.

Weest gij, de zienden onder u, goed voor elkander, weest draagsters van licht voor elkander! Ziet scherp toe waar te helpen is en doet dit dan met groote volharding.

Wij allen, die bevoorrecht zijn, in welken rang of maatschappelijke positie ook, wij zijn met elkaar de wachters, die de opdracht hebben te verhoeden, dat ons werk te gronde gaat en te zorgen, dat het, door stormen en gevaar heen, toch immer blijven zal het schoonste ambt dat een vrouw dienen kan.

„Wij zijn door de donkere tijden, gezonden een karavaan,

Om een groot juweel te geleiden, naar een plaats, die wij niet verstaan.

Als er een van U is, die zal dulden dat zij vuil of verloren gaat,

Zullen allen die de eeuwen vulden wee roepen over dien smaad.”

(Albert Verwey).

C. H. VERNÈDE.

BINNENLANDSCHE BERICHTEN.

Amsterdam. Vrijbed Burgerziekenhuis. Het Vrijbed in het Burgerziekenhuis is voorloopig niet beschikbaar.

Rotterdam. Het vrijbed voor particuliere verpleegsters gevestigd in het **Diaconessenhuis** aldaar is beschikbaar voor het jaar 1934 voor **75** dagen.

Aanvragen om plaatsing moeten gericht worden tot de Best. Zuster van de Diaconesseninrichting, Westersingel 111 te Rotterdam.